

Wyniki monitoringu jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus*

Spis treści

1. WYNIKI MONITORINGU JASKRA ILLIRYSKIEGO RANUNCULUS ILLYRICUS CAŁA POLSKA WPROWADZENIE	2
I. INFORMACJE OGÓLNE	2
2. WYNIKI MONITORINGU JASKRA ILLIRYSKIEGO RANUNCULUS ILLYRICUS W REGIONIE ALPEJSKIM	6
3. WYNIKI MONITORINGU JASKRA ILLIRYSKIEGO RANUNCULUS ILLYRICUS W REGIONIE KONTYNENTALNYM	6
II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA	6
II.A.1 WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA STANOWISKACH	7
II.A.2. STAN OCHRONY I JEJ PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA STANOWISKACH	9
II. B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA :	10
III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000	15
III.A.1 WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM	16
III.A.2. STAN OCHRONY I JEJ PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA OBSZARACH NATURA 2000	16
III.B. POZOSTAŁE TABELI DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000	17
4. WYNIKI MONITORINGU JASKRA ILLIRYSKIEGO RANUNCULUS ILLYRICUS CAŁA POLSKA PODSUMOWANIE	21
IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBECYCH I NAWAŻNYCH	21
V. UWAGI DO METODYKI EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ	21
VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH	22
VII. INNE UWAGI	22
VIII. WYKONAWCY MONITORINGU	22
IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU JASKIER ILLIRYSKIEGO RANUNCULUS ILLYRICUS	23

1. Wyniki monitoringu jaskra illiryjskiego *Ranunculus illyricus* cała Polska wprowadzenie

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. KOD i nazwa gatunku

Ranunculus illyricus L. – jaskier illiryjski

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Kontynentalny

3. Koordynatorzy główni: obecny i w poprzednich badaniach

2015-2018 Grzegorz Leśniański

4. Koordynatorzy krajowi: obecny i w poprzednich badaniach

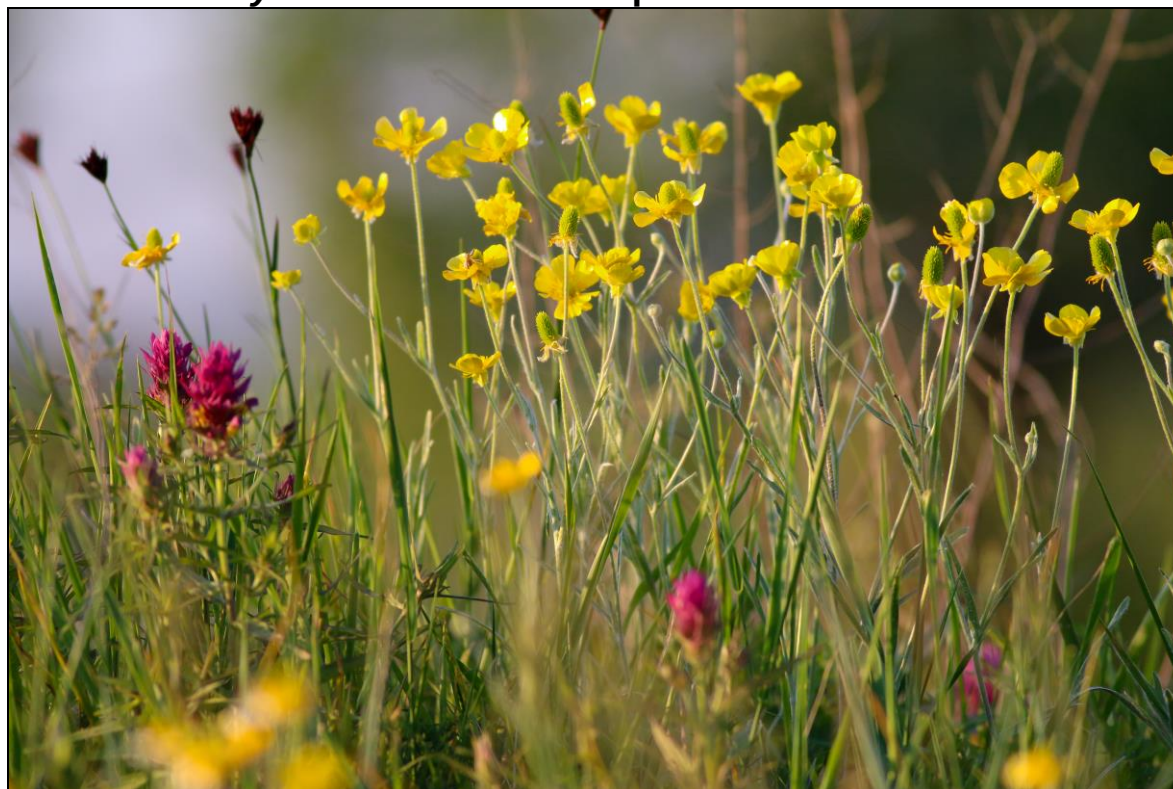
2015-2018 Piotr Myjak

5. Ewentualni współpracownicy obecni i w poprzednim badaniu

2015-2018 brak

6. Eksperti lokalni obecni i w poprzednich badaniach

2015-2018 Bogusław Binkiewicz

Rysunek 1: Jaskier illiryjski *Ranunculus illyricus*

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań – zestawienie.

Monitorowane stanowisko jaskra illiryskiego <i>Ranunculus illyricus</i>	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych	Region biogeograficzny	Uwagi
	Teraz 2015-2018		
Skorocice	maj, czerwiec	kontynentalny	Monitoring prowadzony po raz pierwszy
Miernów	maj	kontynentalny	Monitoring prowadzony po raz pierwszy

W roku 2016 po raz pierwszy gatunek został włączony do monitoringu. Prace terenowe prowadzono w drugiej połowie maja, w przypadku jednego stanowiska uzupełniające obserwacje prowadzono również w czerwcu.

8. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy (cykle), ile nowych, ile usuniętych oraz niemonitorowanych w danym etapie

Tab. 1. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla jaskry illiryskiej *Ranunculus illyricus* monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych stanowisk jaskry illiryskiej <i>Ranunculus illyricus</i> w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Pozostała liczba stanowisk do monitorowania w bieżącym cyklu	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2015-2018	2016	Nie występuje	2	2	-	-	-	2015-2018 był pierwszym cyklem monitoringu, w którym monitorowano jaskrę illiryską

Tab. 1A. Liczba obszarów przypadająca na poszczególne etapy badań dla jaskry illiryskiej *Ranunculus illyricus* monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów ze stanowiskami jaskry illiryskiej <i>Ranunculus illyricus</i> w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Pozostała liczba obszarów do monitorowania w bieżącym cyklu	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2015-2018	2016	Nie występuje	1	1	-	-	-	2015-2018 był pierwszym cyklem monitoringu, w którym monitorowano jaskrę illiryską

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała.

Gatunek nie był dotychczas monitorowany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska – metodyka opracowana na potrzeby monitoringu w roku 2016.

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Przy ocenie tendencji ilościowych populacji jaskra iliryjskiego oraz stanu siedliska wykorzystano dane publikowane w pracach: Nowe stanowisko *Ranunculus illyricus* (Ranunculaceae) w Polsce" (Towpasz K. & Cwener A. 2001, *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 9: 370–372) oraz Potwierdzenie występowania *Ranunculus illyricus* (Ranunculaceae) w Skorocicach (Wyżyna Małopolska)" (Dembicz I. & Kozub Ł. 2015, *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 22(2): 381–384).

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia stanowisk

Zbadano 2 stanowiska, aktualnie jedyne istniejące na terenie kraju. Wyniki badań są reprezentatywne dla kontynentalnego regionu biogeograficznego i całej Polski

Rysunek 2: Mapa rozmieszczenia stanowisk monitoringowych gatunku

12. Informacja o liczbie działek prywatnych

Na gruntach prywatnych zlokalizowane jest stanowisko w Miernowie (woj. świętokrzyskie).

2. Wyniki monitoringu jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* w regionie alpejskim

W regionie alpejskim nie prowadzono monitoringu ze względu na brak zidentyfikowanych stanowisk gatunku.

3. Wyniki monitoringu jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* w regionie kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab.2. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku jaskra illiryjskiego <i>Ranunculus illyricus</i> na stanowiskach			Suma monitorowanych stanowisk
		Liczba stanowisk z daną oceną:			
		FV	U1	U2	
		teraz	teraz	teraz	
		w latach 2015-2018	w latach 2015-2018	w latach 2015-2018	
Populacja	Liczebność	2	-	-	2
	Liczba pędów generatywnych (kwiatowych)	2	-	-	2
	Stan zdrowotny	2	-	-	2
	Parametr <i>Populacja</i>	2	-	-	2
Siedlisko gatunku	Powierzchnia potencjalnego siedliska	2	-	-	2
	Powierzchnia zajętego siedliska	2	-	-	2
	Fragmentacja siedliska	1	1	-	2
	Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą (także siewki i nalot) ¹⁾	1	-	1	2
	Gatunki ekspansywne	-	2	-	2
	Gatunki obce, inwazyjne	1	-	1	2
	Wojłok (martwa materia organiczna)	-	2	-	2
	Miejsce do kiełkowania	2	-	-	2
	Negatywne wpływy z otoczenia	-	2	-	2
	Parametr <i>Siedlisko gatunku</i>	-	1	1	2
Perspektywy ochrony		1	1	-	2
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		-	1	1	2

¹⁾podkreślenie oznacza wskaźnik kardynalny

Tab. 2A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony wskaźników i parametrów łącznie tylko na tych stanowiskach (2), na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku jaskra illiryjskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – *stan badań na koniec 2016 r.*

Monitoring prowadzono po raz pierwszy.

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

Monitoring jaskra illiryjskiego prowadzony jest po raz pierwszy, ewentualne zmiany w czasie podano na podstawie informacji zawartych w literaturze.

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

- wskaźnik „liczebność – ocena FV

Na obu monitorowanych stanowiskach liczebność populacji oceniono jako właściwą. W Miernowie w 2001 r populacja składała się z około 110 kwitnących pędów i na podobnym poziomie utrzymywała się do 2010 roku, z różnym udziałem okazów generatywnych. W 2012 roku stwierdzono kilkadziesiąt roślin, ale o osłabionej kondycji. W trakcie monitoringu w 2016 roku liczebność oszacowano na około 1000-1200 pędów. W Skorocicach w 2013 roku odnaleziono zaledwie 11 pędów (w tym 5 generatywnych), natomiast w 2016 roku już 137 okazów oraz 420 dalszych w sąsiedztwie.

- wskaźnik „liczba pędów generatywnych (kwiatowych)” – ocena FV

Większość obserwowanych okazów kwitła – od 53 do około 75% populacji, w zależności od stanowiska. Na obu monitorowanych stanowiskach liczbę pędów generatywnych (kwiatowych) oceniono jako właściwą.

- wskaźnik „stan zdrowotny” – ocena FV

Na stanowisku w Miernowie stwierdzono kilkanaście roślin złamanych, prawdopodobnie w wyniku żerowania zwierząt. Na żadnym z monitorowanych stanowisk nie stwierdzono zmian chorobowych ani uszkodzeń liści.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

- wskaźnik „powierzchnia potencjalnego siedliska” – FV

Potencjalnym siedliskiem gatunku są murawy kserotermiczne, szczególnie o inicjalnym charakterze. Interesujące jest utrzymywanie się gatunku na stanowisku w Miernowie, gdzie rośnie na zboczach zarastającego kurhanu, i pomimo znacznego ocienienia obficie kwitnie i owocuje. Na obu monitorowanych stanowiskach

powierzchnię potencjalnego siedliska oceniono jako właściwą.

- wskaźnik „powierzchnia zajętego siedliska” – FV

Na obu monitorowanych stanowiskach powierzchnię zajętego siedliska oceniono jako właściwą. W świetle archiwalnych danych publikowanych, zajęta przez gatunek powierzchnia w Miernowie jest stała od 2001 roku, natomiast w Skorociach wzrosła z 3 m² w 2013 r. do 0,37a w 2016 r. (w postaci 2 skupień odległych o około 25 m)

- wskaźnik „fragmentacja siedliska” – FV i U1

W Miernowie fragmentacja siedliska jest mała (FV) w Skorociach – średnia – pas użytku rolnego rozdziela obie subpopulacje.

- wskaźnik „stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą (także siewki i nalot)” (kardynalny) – FV i U2

Monitorowane stanowiska oceniono różnie – w Skorocicach stanowisko nie jest zarośnięte, w Miernowie natomiast zwarcie warstw drzew i krzewów wynosi około 40%.

- wskaźnik „gatunki ekspansywne” (kardynalny) – U1

Na obu monitorowanych stanowiskach wskaźnik gatunki ekspansywne oceniono jako niezadowolający. W Skorocicach tendencje ekspansywne wykazuje perz siny *Elymus hispidus*, pokrywający około 10% powierzchni, w Miernowie liczne są gatunki nitrofilne: serdecznik pospolity *Leonurus cardiaca*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, przytulia czepna *Galium aparine* i pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*.

- wskaźnik „gatunki obce, inwazyjne” – FV i U2

Monitorowane stanowiska oceniono różnie – jako FV i U2. W Skorociach brak takich gatunków, w Miernowie są to: klon jesionolistny *Acer negundo*, robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*, kolczurka klapowana *Echinocystis lobata*.

- wskaźnik „wojłok (martwa materia organiczna)” – U1

Na obu monitorowanych stanowiskach wskaźnik wojłok oceniono jako niezadowolający. Średnia grubość warstwy wojłoku w Skorocicach wynosi 0,5 cm, w Miernowie 0,35 cm.

- wskaźnik „miejsca do kiełkowania” (kardynalny) – FV

Na obu monitorowanych stanowiskach wskaźnik oceniono jako właściwy (po 20% powierzchni dostępnej do kiełkowania roślin).

- wskaźnik „negatywne wpływy z otoczenia” – U1

Na obu monitorowanych stanowiskach wskaźnik oceniono jako niezadowolający. W obu przypadkach stanowiska sąsiadują z polami uprawnymi, co niesie ryzyko dopływu herbicydów oraz nawozów prowadzących do nadmiernego użyźnienia siedliska.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacja na stanowiskach

Stan populacji w regionie kontynentalnym (a tym samym w Polsce) został określony jako właściwy **(FV)**.

Pomimo małej liczby stanowisk w kraju (2), gatunek utrzymuje się na nich od wielu lat (choć w Skorociach nie był potwierdzany od lat 80-tych XX wieku do 2013 roku). Na obu stanowiskach w ostatnich latach obserwuje się zwiększenie liczby osobników.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedlisko gatunku na stanowiskach

Stan siedliska w regionie kontynentalnym (a tym samym w Polsce) został określony jako niezadowolający **(U1)**.

Na poszczególnych stanowiskach występują różne oceny parametru: niezadowolający i zły. Najniższą możliwą ocenę otrzymało stanowisko w Miernowie, gdzie jednak pomimo niesprzyjających warunków siedliskowych gatunek utrzymuje się z dużą liczebnością. O ocenie zdecydowały przede wszystkim obecność gatunków ekspansywnych i wojłoku, a także negatywne wpływy z otoczenia na obu stanowiskach, a także obecność gatunków inwazyjnych i duża fragmentacja siedliska na stanowisku w Miernowie.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektywy ochrony gatunku na stanowiskach

Perspektywy ochrony w regionie kontynentalnym (a tym samym w Polsce) zostały określone jako właściwe **(FV)**.

Na poszczególnych stanowiskach występują różne oceny parametru: właściwy i niezadowolający. Na stanowisku w Skorocicach w perspektywie kilku lat stan murawy nie powinien ulec znacznemu pogorszeniu, w Miernowie natomiast dużym zagrożeniem są postępujące procesy sukcesji, wymagające podjęcia działań z zakresu ochrony czynnej (usunięcie drzew i krzewów, eliminacja gatunków inwazyjnych).

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym został określony jako niezadowolający **(U1)**.

Na poszczególnych stanowiskach występują różne oceny parametru: niezadowolający w Skorocicach i zły w Miernowie. Szczególnie stanowisko w Miernowie wymaga podjęcia działań z zakresu ochrony czynnej (usunięcie drzew i krzewów, eliminacja gatunków inwazyjnych).

II. B. POZOSTAŁE TABELLE NA POZIOMIE STANOWISKA:

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla gatunku jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny gatunku jaskra illiryskiego <i>Ranunculus illyricus</i> na poszczególnych stanowiskach			
						Populacja	Siedlisko gatunku	Perspektywy ochrony	Stan ochrony (ocena ogólna)
						teraz	teraz	teraz	teraz
						w latach 2015-2018	w latach 2015-2018	w latach 2015-2018	w latach 2015-2018
1	PLH260003	Ostoja Nidziańska	-	795	Skorocice	FV	U1	FV	U1
2	-	-	świętokrzyskie	796	Miernów	FV	U2	U1	U2
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	2	-	1	-
					U1	-	1	1	1
					U2	-	1	-	1
					XX	-	-	-	-
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						2/2	2/2	2/2	2/2
UWAGI: Brak									

Tab. 4. Aktualne oddziaływania łącznie - **dane ogólne** - na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

KOD	AKTUALNE ODDZIAŁYWA NIE	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem teraz 2015-2018	Liczba stanowisk gatunku jaskra illiryskiego <i>Ranunculus illyricus</i> z danym oddziaływaniem i intensywnością								
				Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -		
				Teraz 2015 -2018								
				A	B	C	A	B	C	A	B	C
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych lub leśnych niewymienione powyżej	Pola uprawne w sąsiedztwie – możliwość sporadycznego dopływu herbicydów lub nawozów sztucznych	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	1
K02.01	Ewolucja biocenotyczna	Postępujący proces sukcesji	1/2	-	-	-	-	-	-	1	-	-
K04.01	Konkurencja	Konkurencja ze strony bardziej ekspansywnych gatunków	1/2	-	-	-	-	-	-	1	-	-
K02.03	Eutrofizacja	Wzrost udziału gatunków nitrofilnych, świadczących o dużej żyzności podłoża:	1/2	-	-	-	-	-	-	1	-	-
I01	Inwazja gatunku	Na stanowisku obecne 3 gatunki inwazyjne, 2 z nich już wykazujące silne tendencje ekspansywne	1/2	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Liczba stanowisk, na których stwierdzono oddziaływania/liczba wszystkich monitorowanych stanowisk				0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	1/2	0/2	1/2
Liczba wystąpień oddziaływań o określonym wpływie i intensywności /liczba stanowisk, na których zdiagnozowano oddziaływania o danym wpływie i intensywności				0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	4/1	0/0	1/1

Tab.4.A. Zmiany¹⁾ aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla gatunku jaskra illiryjskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Monitoring gatunku prowadzono po raz pierwszy.

STAN I ZMIANY W CZASIE POSZCZEGÓLNYCH AKTUALNYCH ODDZIAŁYWAŃ DLA GATUNKU NA STANOWISKACH

Podsumowanie:

A11 Inne rodzaje praktyk rolniczych lub leśnych niewymienione powyżej – pola uprawne w sąsiedztwie – możliwość sporadycznego dopływu herbicydów lub nawozów sztucznych. Oddziaływanie negatywne o intensywności małej stwierdzone na 1 stanowisku – oddziaływanie obserwowane wcześniej, o podobnym natężeniu;

K02.01 Ewolucja biocenotyczna – postępujący proces sukcesji. Oddziaływanie negatywne o intensywności dużej stwierdzone na 1 stanowisku – oddziaływanie obserwowane wcześniej, o wciąż nasilającym się natężeniu;

K04.01 Konkurencja – konkurencja ze strony bardziej ekspansywnych gatunków. Oddziaływanie negatywne o intensywności dużej stwierdzone na 1 stanowisku – oddziaływanie obserwowane wcześniej, o wciąż nasilającym się natężeniu;

K02.03 Eutrofizacja – wzrost udziału gatunków nitrofilnych, świadczących o dużej żyzności podłoża. Oddziaływanie negatywne o intensywności dużej stwierdzone na 1 stanowisku – oddziaływanie obserwowane wcześniej, o wciąż nasilającym się natężeniu;

I01 Inwazja gatunku – na 1 stanowisku obecne 3 gatunki inwazyjne. Oddziaływanie negatywne o intensywności dużej stwierdzone na 1 stanowisku – oddziaływanie obserwowane wcześniej, o wciąż nasilającym się natężeniu;

Komentarz:

Gatunek nie był dotychczas monitorowany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wszystkie zidentyfikowane na stanowiskach oddziaływania miały charakter negatywny. Cztery z pięciu wymienionych oddziaływań odznaczają się dużą intensywnością zjawiska. Stanowiskom jaskra illiryjskiego zagrażają przede wszystkim procesy sukcesji, konkurencja ze strony innych gatunków, eutrofizacja siedliska i inwazje gatunków obcych.

Tab.5. Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla gatunku jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

KOD	ZAGROŻENIE PRZEWIDYWANE W PRZYSZŁOŚCI	Uszczegółowienie wytłumaczenie na czym polega	Liczba stanowisk gatunku jaskra illiryskiego <i>Ranunculus illyricus</i> z danym zagrożeniem	Liczba stanowisk gatunku jaskra illiryskiego <i>Ranunculus illyricus</i> z daną intensywnością zagrożenia		
				Intensywność zagrożenia		
				A	B	C
				teraz	teraz	teraz
				w latach 2015-2018	w latach 2015-2018	w latach 2015-2018
K02.02	Nagromadzenie materii organicznej	Nagromadzenie wojłoku	2/2	-	-	2
K02.01	Ewolucja biocenotyczna	Postępujący proces sukcesji – zwiększenie bujności murawy	1/2	-	-	1
K04.01	Konkurencja	Konkurencja ze strony bardziej ekspansywnych gatunków	1/2	-	-	1
Liczba stanowisk, na których zdiagnozowano zagrożenia o danej intensywności/liczba wszystkich monitorowanych stanowisk				0/2	0/2	2/2
Liczba wystąpień zagrożeń o określonej intensywności /liczba stanowisk, na których zdiagnozowano zagrożenia o danej intensywności				0/0	0/0	4/2

Tab.5.A. Zmiany¹⁾ przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla gatunku jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* - monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Monitoring gatunku prowadzono po raz pierwszy.

STAN I ZMIANY W CZASIE W ZAKRESIE I INTENSYWNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH PRZEWIDYWANYCH ZAGROŻEŃ DLA GATUNKU NA STANOWISKACH

Podsumowanie:

K02.02 Nagromadzenie materii organicznej – nagromadzenie wołłoku. Zagrożenie przewidywane na 2 stanowiskach jednak o małej intensywności.

K02.01 Ewolucja biocenotyczna – postępujący proces sukcesji – zwiększenie bujności murawy. Zagrożenie przewidywane na 1 stanowisku o małej intensywności.

K04.01 Konkurencja – konkurencja ze strony bardziej ekspansywnych gatunków. Zagrożenie przewidywane na 1 stanowisku o małej intensywności.

Komentarz:

Gatunek nie był dotychczas monitorowany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Przyszłe zagrożenia wiążą się przede wszystkim z brakiem użytkowania gruntu, co bezpośrednio przyczynia się do postępu procesu sukcesji i idącej za nią zmiany struktury gatunkowej zbiorowiska.

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab.6. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

stan 2018 W

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku jaskra illiryskiego <i>Ranunculus illyricus</i> na obszarach Natura 2000			Suma obszarów
		Liczba obszarów z daną oceną:			
		FV	U1	U2	
		teraz	teraz	teraz	
		w latach 2015-2018	w latach 2015-2018	w latach 2015-2018	
Populacja	Liczebność	1	-	-	1
	Liczba pędów generatywnych (kwiatowych)	1	-	-	1
	Stan zdrowotny	1	-	-	1
	Parametr Populacja	1	-	-	1
Siedlisko gatunku	Powierzchnia potencjalnego siedliska	1	-	-	1
	Powierzchnia zajętego siedliska	1	-	-	1
	Fragmentacja siedliska	-	1	-	1
	Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą (także siewki i nalot) ¹⁾	1	-	-	1
	Gatunki ekspansywne	-	1	-	1
	Gatunki obce, inwazyjne	1	-	-	1
	Wojłok (martwa materia organiczna)	-	1	-	1
	Miejsce do kiełkowania	1	-	-	1
	Negatywne wpływy z otoczenia	-	1	-	1
	Parametr Siedlisko gatunku	-	1	-	1
Perspektywy ochrony		1	-	-	1
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		-	1	-	1

¹⁾podkreślenie oznacza wskaźnik kardynalny

Tab.6.A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony, jego wskaźników i parametrów na obszarach Natura 2000, w których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Monitoring gatunku prowadzono po raz pierwszy.

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Gatunek nie był dotychczas monitorowany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Stwierdzony wyłącznie w 1 obszarze Natura 2000: PLH260003 Ostoja Nidziańska.

III.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na obszarach Natura 2000

Wszystkie wskaźniki populacji: liczebność (ok. 600 pędów), liczba pędów generatywnych (kwiatowych) (ok. 316 pędów - 53% populacji), stan zdrowotny (brak uszkodzeń) oceniono na FV.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na obszarach Natura 2000

Większość wskaźników siedliska: powierzchnia potencjalnego siedliska, powierzchnia zajętego siedliska, stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą (także siewki i nalot), gatunki obce, inwazyjne, miejsce do kiełkowania oceniono na FV. 4 wskaźniki oceniono na U1: fragmentacja siedliska, gatunki ekspansywne, wołok (martwa materia organiczna) i negatywne wpływy z otoczenia.

III.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym na obszarach Natura 2000

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacja na obszarach Natura 2000

Ocena FV – stan parametru właściwy. Wszystkie wskaźniki dotyczące populacji zostały określone jako właściwe (FV). Gatunek utrzymuje się od wielu lat, w ostatnich latach obserwuje się zwiększenie liczby osobników.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedlisko gatunku na obszarach Natura 2000

Ocena U1 – stan parametru niezadowalający. O obniżeniu oceny zdecydowały: fragmentacja siedliska, obecność gatunków ekspansywnych, wojłoku oraz negatywne wpływy z otoczenia.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektywy ochrony gatunku na obszarach Natura 2000

Ocena FV – stan parametru właściwy. Perspektywy ochrony bardzo dobre. Murawa jest miejscami dość luźna, istnieją dobre warunki do wzrostu siewek, brak także ocienienia ze strony drzew i krzewów.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na obszarach Natura 2000

Ocena U1 – stan parametru niezadowalający, ze względu na ocenę U1 parametru siedlisko gatunku.

III.B. POZOSTAŁE TABELLE DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab.7. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla gatunku jaskra illiryjskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo ew. kraina geograficzna	Oceny gatunku jaskra illiryjskiego <i>Ranunculus illyricus</i> na poszczególnych obszarach Natura 2000			
				Populacja	Siedlisko gatunku	Perspektywy ochrony	Stan ochrony (ocena ogólna)
				teraz	teraz	teraz	teraz
				w latach 2015-2018	w latach 2015-2018	w latach 2015-2018	w latach 2015-2018
1	PLH260003	Ostoja Nidziańska	Świętokrzyskie	FV	U1	FV	U1
Suma o b s z a r ó w z danymi ocenami			FV	1	-	1	-
			U1	-	1	-	1
			U2	-	-	-	-
			XX	-	-	-	-
RAZEM liczba ocenianych o b s z a r ó w / ocen				1/1	1/1	1/1	1/1
UWAGI: Brak.							

Tab.8. Aktualne oddziaływania - **dane ogólne** - łącznie na badanych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku jaskra illiryjskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

KOD	AKTUALNE ODDZIAŁYWANIE	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem teraz 2015-2018	Liczba obszarów Natura 2000 z danym wpływem i intensywnością oddziaływania na gatunek jaskra illiryskiego <i>Ranunculus illyricus</i>								
				Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -		
				Teraz 2015 -2018								
				A	B	C	A	B	C	A	B	C
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych lub leśnych niewymienione powyżej	Pola uprawne w sąsiedztwie – możliwość sporadycznego dopływu herbicydów lub nawozów sztucznych do subpopulacji spoza rezerwatu	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Liczba obszarów, na których zdiagnozowano oddziaływania o danym wpływie i intensywności/liczba wszystkich monitorowanych obszarów				0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	1/1
Liczba wystąpień oddziaływań o określonym wpływie i intensywności /liczba obszarów, na których zdiagnozowano oddziaływania o danym wpływie i intensywności				0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	1/1

Tab. 8A. Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla gatunku jaskra illiryjskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Monitoring gatunku prowadzono po raz pierwszy.

STAN I ZMIANY W CZASIE POSZCZEGÓLNYCH AKTUALNYCH ODDZIAŁYWAŃ DLA GATUNKU NA OBSZARACH NATURA 2000

Podsumowanie:

A11 Inne rodzaje praktyk rolniczych lub leśnych niewymienione powyżej – oddziaływanie negatywne o intensywności małej.

Komentarz:

Możliwość sporadycznego dopływu herbicydów lub nawozów sztucznych ze względu na bliskość pola uprawnego.

Tab. 9. Przewidywane zagrożenia - dane ogólne tj. łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

KOD	ZAGROŻENIE PRZEWIDYWANE W PRZYSZŁOŚCI	Uszczegółowienie wytłumaczenie na czym polega	Liczba obszarów Natura 2000 z gatunkiem jaskier illiryski <i>Ranunculus illyricus</i> z danym zagrożeniem	Liczba obszarów Natura 2000 z gatunkiem jaskra illiryskiego <i>Ranunculus illyricus</i> z daną intensywnością zagrożenia		
				Intensywność zagrożenia		
			teraz	A	B	C
			w latach 2015-2018	teraz	teraz	teraz
K02.01	Ewolucja biocenotyczna	Postępujący proces sukcesji – zwiększenie bujności murawy	1/1	-	-	1
K02.02	Nagromadzenie materii organicznej	Nagromadzenie wołoku	1/1	-	-	1
K04.01	Konkurencja	Konkurencja ze strony bardziej ekspansywnych gatunków	1/1	-	-	1
Liczba obszarów, na których zdiagnozowano zagrożenie o danej intensywności/liczba wszystkich monitorowanych obszarów				0/1	0/1	1/1
Liczba wystąpień zagrożenia o określonej intensywności /liczba obszarów, na których zdiagnozowano zagrożenie o danej intensywności				0/0	0/0	3/1

Tab.9.A. Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla gatunku jaskra illiryskiego *Ranunculus illyricus* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Monitoring gatunku prowadzono po raz pierwszy.

STAN I ZMIANY W CZASIE W ZAKRESIE I INTENSYWNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH PRZEWIDYWANYCH ZAGROŻEŃ DLA GATUNKU NA OBSZARACH NATURA 2000

Podsumowanie:

K02.01 Ewolucja biocenotyczna – postępujący proces sukcesji – zwiększenie bujności murawy. Zagrożenie związane z typem zajmowanego siedliska – murawą kserotermiczną, jego intensywność oceniona została jako mała.

K02.02 Nagromadzenie materii organicznej – gromadzenie wołoku utrudniającego kiełkowanie roślin. Zagrożenie związane z typem zajmowanego siedliska – murawą kserotermiczną, jego intensywność oceniona została jako mała.

K04.01 Konkurencja – konkurencja ze strony bardziej ekspansywnych gatunków. Zagrożenie o małej intensywności.

Komentarz:

Adekwatnie do opisu dla stanowisk – główne zagrożenia dla obszaru wiążą się przede wszystkim z brakiem użytkowania gruntu, co bezpośrednio przyczynia się do postępu procesu sukcesji i idącej za nią zmiany struktury gatunkowej flory.

4. Wyniki monitoringu jaskra iliryskiego *Ranunculus illyricus* cała Polska podsumowanie

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tab. 10. Lista gatunków obcych inwazyjnych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu gatunku jaskra iliryskiego *Ranunculus illyricus* - monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Oceniony Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Stanowisko gatunku jaskra iliryskiego <i>Ranunculus illyricus</i>		Obserwowane GATUNKI OBCE INWAZYJNE	
		w regionie ALP	w regionie CON	Teraz (lata 2015-2018)	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH260003 Ostoja Nidziańska	795	-	Skorocice	Nie stwierdzono	
-	796	-	Miernów	klon jesionolistny	<i>Acer negundo</i>
-	796	-	Miernów	robinia akacjowa	<i>Robinia pseudoacacia</i>
-	796	-	Miernów	kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i>
-	796	-	Miernów	lilak pospolity	<i>Syringa vulgaris</i>

Tabela 10.A. Porównanie stwierdzonych gatunków obcych inwazyjnych na stanowiskach gatunku jaskra iliryskiego *Ranunculus illyricus* z poprzednimi latami

Monitoring gatunku prowadzono po raz pierwszy.

PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Na jednym monitorowanym stanowisku (kurhan w Miernowie) stwierdzono obecność 4 gatunków obcych, z których 3 pierwsze zalicza się do inwazyjnych: klon jesionolistny *Acer negundo*, robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*, kolczurka klapowana *Echinocystis lobata* oraz lilak pospolity *Syringa vulgaris*. Obecnie pokrywają one łącznie około 11% powierzchni zajętej przez populację monitorowanego gatunku. Ich obecność na stanowisku zagraża populacji jaskra. Na stanowisku w Skorocicach nie stwierdzono obecności gatunków inwazyjnych.

V. UWAGI DO METODYKI EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Monitoring najlepiej prowadzić w okresie optimum kwitnienia jaskra (druga połowa maja), kiedy jest najłatwiej dostrzegalny. Dobrym wskaźnikiem jest obserwacja stadiów fenologicznych w ogrodach botanicznych – w roku 2016 optimum kwitnienia jaskra iliryskiego w naturze było zbieżne z optimum obserwowanym w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Na stanowiskach nie prowadzono zabiegów czynnej ochrony, choć są one niezbędne dla utrzymania stanowiska. Szczególnie dotyczy to populacji z Miernowa, silnie zagrożonej wskutek dużego ocienienia stanowiska i wysokiego udziału ekspansywnych gatunków nitrofilnych oraz obcych. Zalecane byłoby usunięcie drzew i krzewów ocieniających stanowisko od strony południowej (optymalnie również od strony południowo-wschodniej i południowo-zachodniej) oraz wprowadzenie ekstensywnego użytkowania murawy (wypas, wykaszanie).

VII. INNE UWAGI

Brak uwag.

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11. Eksperci lokalni badanych stanowisk gatunku jaskra illiryjskiego *Ranunculus illyricus* wg obszarów Natura 2000 – monitoring skończony – stan badań na koniec 2016 r.

Lp.	Lokalizacja stanowiska z gatunkiem jaskier illiryjski <i>Ranunculus illyricus</i> .				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (wykonawcy monitoringu)
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			teraz
							w latach 2015-2018
1	PLH260003	Ostoja Nidziańska	-	kontynentalny	795	Skorocice	Bogusław Binkiewicz
2	-	-	świętokrzyskie	kontynentalny	796	Miernów	Bogusław Binkiewicz

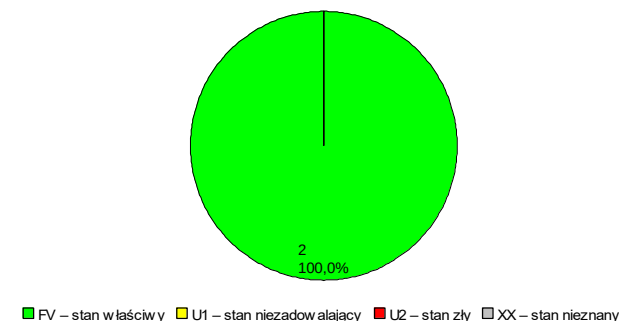
IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU JASKIER ILLIRYJSKI *RANUNCULUS ILLYRICUS*

Jaskier illiryski *Ranunculus illyricus* jest gatunkiem skrajnie rzadkim w Polsce, a jego jedyne aktualnie istniejące stanowiska w kraju zlokalizowane są w Niece Nidziańskiej (województwo świętokrzyskie) – w Miernowie oraz Skorocicach. Jedno ze stanowisk (Skorocice) leży w obrębie obszaru Natura 2000 PLH260003 Ostoja Nidziańska. Gatunek zasiedla półnaturalne murawy kserotermiczne, stąd dla jego zachowania niezbędna jest czynna ochrona tych biotopów. Główne zagrożenia wiążą się z brakiem użytkowania (wypas, koszenie), co bezpośrednio przyczynia się do postępu procesu sukcesji i idącej za nią zmiany struktury gatunkowej zbiorowiska.

REGION KONTYNENTALNY

Stan populacji (FV)

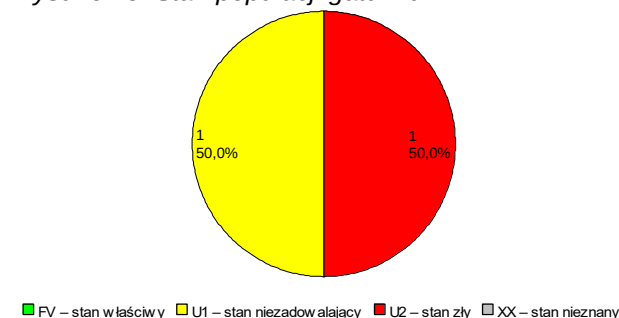
Stan populacji w regionie kontynentalnym, a tym samym w Polsce został określony jako właściwy. Pomimo małej liczby stanowisk, gatunek utrzymuje się od wielu lat. Na obu stanowiskach w ostatnich latach obserwuje się zwiększenie liczby osobników.

Rysunek 3: Stan populacji gatunku

Stan siedliska(U1)

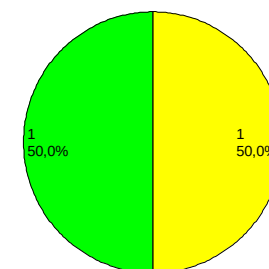
Stan siedliska został określony jako niezadowolający. O takiej ocenie zdecydował brak użytkowania siedlisk jaskra illiryskiego i związany z tym proces sukcesji, zarastanie siedliska drzewami i krzewami oraz obecność gatunków inwazyjnych.

Rysunek 4: Stan siedliska gatunku

Perspektywy ochrony (FV)

Perspektywy ochrony w regionie kontynentalnym, a tym samym w Polsce zostały określone jako właściwe. Na razie kondycja gatunku jest dobra, jednak brak użytkowania prowadzi do stopniowego pogarszania się stanu siedliska, co może w przyszłości doprowadzić do pogorszenia stanu populacji.

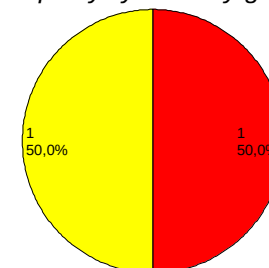

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Rysunek 5: Perspektywy ochrony gatunku

Stan ochrony (U1)

Stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym został określony jako niezadowolający. Ocena ta jest konsekwencją niezadowolającego stanu siedliska.

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Rysunek 6: Ogólny stan ochrony gatunku